

LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINĖ PROKURATŪRA

PROKURORŲ ETIKOS KOMISIJOS IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINIO PROKURORO 2015-01-12 KREIPIMOSI DĖL PROKURORĖS D. K.

2015 m. kovo 24 d. Nr. 1.6-8
Vilnius

Prokurorų etikos komisija (toliau – Komisija) 2015 m. kovo 3 d. posėdyje, vykusiame Generalinėje prokuratūroje, dalyvaujant Komisijos nariams Vidai Ramanauskienei (Komisijos pirmininke), Alvydui Benošiui, Renaldai Kučinskaitei, Ernestui Vainui, Mildai Vainiutei, Gintautui Valickui, Olgai Zabelinai, sekretoriaujant Gintarei Bliujienei (Komisijos sekretorė), išnaginėjusi Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2015-01-12 kreipimąsi,

n u s t a t ė:

Komisijoje 2015-01-12 gautas ir 2015-01-14 vykusiame posėdyje priimtas nagrinėti Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2015-01-12 kreipimasis Nr. 17.9-133 dėl prokurorės D. K. galimai padaryto Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekso normų pažeidimo.

Kreipimesi nurodyta, kad iš Vilniaus apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro 2014-12-17 tarnybinio pranešimo Nr. 2S-(201)-73327 (reg. Nr. 17.1-19158) ir jo priedų (Z. T. 2014-12-16 skundas su priedais) duomenų matyti, kad Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Trečiojo skyriaus prokurorės D. K. veiksmuose – vengime grąžinti Z. T. paskolos dalį – ir elgesyje išvelgtini Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekse įtvirtintų prokuroro profesinės veiklos principų, kurių prokuroras privalo laikytis ir ne tarnybos metu, pažeidimo požymiai. Generalinis prokuroras prašo teisės aktų nustatyta tvarka atlikti tyrimą, ar prokurorė D. K., vengdama grąžinti likusią skolos dalį ir bendrauti su paskolos davėju Z. T., padarė įstatymo pažeidimą, tarnybinį nusižengimą, prokuroro vardą žeminantį poelgį ar kitą Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekso pažeidimą, už kurį gali būti patraukta tarnybinėn atsakomybėn.

Komisija, siekdama nustatyti kreipimesi nurodytas aplinkybes, ištyrė gautus duomenis ir nustatė:

1. Z. T., skunde, gautame Vilniaus apygardos prokuratūroje 2014-12-16 (reg. Nr. 2.AP-11731(2000000)), nurodyta, kad pareiškėjas 2013 m. gegužės mėn. viduryje (tikslios datos neprisimena) paskolino prokurorei D. K. 10 000 eurų ir 8000 litų. Paskolos raštelį su prokurore pasirašė vėliau, t. y. 2013-06-03. Prokurorė įsipareigojo skolą grąžinti iki 2013-12-30. Praėjus mėnesiui po skolos grąžinimo termino, prokurorė dalį paskolos, t. y. 2000 eurų ir 8000 litų, grąžino, o kitą dalį, t. y. 4000 eurų, grąžino tik 2014-06-14. Grąžinant šią sumos dalį, pareiškėjas paklauses D. K., kada ji grąžins likusius 4000 eurų. Prokurorė nurodžiusi, kad jos giminaitis šiuo metu išvažiuavęs dirbti į Vokietiją, jis turėtų grįžti po pusanthro mėnesio ir jai perduoti pinigus. Po pusanthro mėnesio Z. T. susisiekus su prokurore, jam buvo paaiškinta, kad jos giminaitis pinigų neperdavęs, nes Vokietijoje darbdavys jam nesumokėjo už darbą. D. K. pranešė, kad minėtas giminaitis vėl greitai išvažiuoja į Vokietiją ir darbdavys su juo atsiskaitys. Prokurorė D. K. patikinusi, kad gavusi pinigus iš giminaičio juos grąžins Z. T. 2014 m. rugsėjo mėnesį Z. T. susisiekus su D. K., jam buvo paaiškinta, kad giminaitis prokurorei pinigus perdavė, tačiau ji šiuo metu jų neturinti, nes dantų implantai, kuriuos šiuo metu statosi, daug kainuoja. Vėliau Z. T. bandant susisiekti su D. K. dėl

negrąžintos paskolos dalies, ji atmesdavo skambutį, parašydama žinutę, kad šiuo metu yra teisme, o rytais ir vakarais iš viso nekeldavo telefono ragelio. Likusi paskolos dalis iki šiol negrąžinta, prokurorė D. K. vengia susitikti, išspręsti klausimą konstruktyviai, į telefono skambučius neatsiliepia.

Be to, Z. T. skunde nurodė, kad dirba už minimalią algą, turi sveikatos problemų, daug išgyvena dėl negrąžintos paskolos dalies.

Su skundu pateikta 2013-06-03 paskolos raštelio (dokumento tekstas atspausdintas) kopija, kurioje nurodyta, kad D. K. pasiskolino iš Z. T. 8000 litų ir 10 000 eurų. Prie raštelyje nurodytų asmenų pavardžių (D. K. ir Z. T.) yra parašai, taip pat ranka (neaišku kieno) padaryti tokie įrašai: *Gavau 8000 Lt (aštuoni tūkst. litų) ir 2000 € (du tūkstančiai eurų) 2014 sausio 31 d.; 2014 birželio 14 d. gavau 4000 €. Liko skolinga 4000 €.*

Su skundu pateikta ir elektroninio laiško, išsiųsto 2014-12-02 19.11 val. iš el. pašto, kuriame pareiškėjas prašo kuo skubiau grąžinti jam 4000 eurų skolą (ne dalimis), kopija.

2. Prokurorės D. K. 2015-01-23 paaiškinime (reg. Nr. 2.S-(2084)-4620) rašoma: *Noriu sužinoti kokį aš padariau tarnybinį pažeidimą??? Kas yra tarnybinis pažeidimas ir kaip jis yra susijęs su mano asmeniniu gyvenimu, dėl kurio jau antrą kartą atliekamas tarnybinis patikrinimas. Pirmą kartą, kad aš prašau man grąžinti skolą, antrą kartą, kad aš neturiu galimybės grąžinti skolos... nuo kada ir kas delegavo prokuratūrai skolų išieškojimo funkciją???*

Pirma, jei Vilniaus apygardos prokuratūra būtų kvalifikuotai atlikus ikiteisminį tyrimą Nr. (žiūrėti pridėtas teismo nutartis), R. J. kaltumą ar nekaltumą būtų įvertinęs teismas ir šiandien LR Generalinės prokuratūros darbuotojams nereikėtų gaišti brangaus laiko ir trukdyti dirbti nepaprastai atsakingą darbą dirbantiems prokurorams, o man nereikėtų skolintis pinigų, kurių atiduoti neturiu galimybės, nes minima byla dar vis nepasiekia teismo.

Antra, įstaigos vadovai privalo sukurti tokį darbinį mikroklimatą, kad darbuotojas galėtų visas jėgas skirti darbui ir jaustis saugus. Ar taip galima vertinti šių dienų mikroklimatą prokuratūroje??? Ar šiandien mes prokurorai galime jaustis komfortabiliai ir visas jėgas bei žinias skirti darbui??? Tikrai ne, tai ne mano vienos nuomonė. Tą byloja ir išėjimas iš prokuratūros pačių geriausių pareigūnų.

Trečia (sveiku protu nesuvokiama), koks neatidėliotinas būtinumas ar kokio laipsnio pavojus buvo iškilęs prokuratūrai, o gal net Lietuvos Valstybei, kad mano atžvilgiu pradėti tarnybiniai patikrinimai pačių sunkiausių žmogaus gyvenime valandą – palaidojau seserį. Taip niekas nesiėlgė net gūdziais sovietiniais laikais. Krikščioniškam pasauly priimta netekties valandą pareikšti užuojautą ir pasiūlyti pagalbą. Reikia gerbti žmogaus skausmą. Nepamirškite, kad prokuratūros darbas neatsiejamas nuo skausmo.

Posėdžiuose nedalyvausiu, nes jokie tarnybinio pažeidimo nepadariau. Manau, kad sėkmingai išnagrinėsite ir be manęs, kaip ir pirmąjį kartą, kai dalyvauti nekvietėte.

Ačiū Jums už pastangas, kuriant prokurorams ramią, darbingą aplinką ir sėkmės Jūsų ypatingai sunkiame ir atsakingame darbe.

3. Prokurorės D. K. charakteristikoje, kurią 2015-01-02 pateikė Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Trečiojo skyriaus vyriausiasis prokuroras, nurodyta, kad ji iki 2013 m. birželio mėn. buvo charakterizuojama gerai: *tarnybos vertinimo dokumentuose pažymėta, kad D. K., organizuodama ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaudama, pasižymi atsakingumu. Profesinės kvalifikacijos žinių lygis yra geras. Racionaliai planuoja darbus, siekia kuo efektyvesnio rezultato, pavestas užduotis atlieka laiku. Įsigilina į pavestas užduotis bei iškylančias sudėtingas situacijas, siekia surasti efektyviausią problemos sprendimo būdą. Siekia kvalifikuoto bei kokybiško ikiteisminio tyrimo pareigūnų darbo. Sukaupia darbo patirtimi dalijasi su ikiteisminio tyrimo pareigūnais. Savarankiškai tobulina kvalifikaciją, domisi ekonominiais, socialiniais, technologiniais pokyčiais, sugeba įgytas žinias pritaikyti darbe.*

2014 m. pabaigoje Vilniaus apylinkės vyriausiojo prokuroro pavedimu patikrinus prokurorės D. K. vadovaujamus ikiteisminius tyrimus buvo pastebėta, kad prokurorė neuztikrina principo, įpareigojančio prokurorus ir ikiteisminio tyrimo pareigūnus imtis priemonių, kad per

trumpiausią laiką būti atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika. Tyrimams vadovaujanti prokurorė nėra davusi rašytinių nurodymų, nerašiusi reagavimo raštų, tęsiant terminus nereikalavusi tarnybinių pranešimų apie atliktus tyrimo veiksmus; ikiteisminiuose tyrimuose nėra jokių duomenų, kad būtų imtasi kokių nors veiksmų tyrimo kokybei ir intensyvumui pagerinti. Prokurorėi trūksta atidumo vykdant prokuratūros žinybiniais teisės aktais nustatytus reikalavimus: pastebėta, kad informacinėje prokuratūros sistemoje nėra prisegami ikiteisminio tyrimo planai, kai tyrimas trunka virš vienerių metų. Prokurorė D. K. nevengia pasitarti su kolegomis dėl sudėtingesnių procesinių situacijų, noriai vykdo jai pavestas užduotis. Kita vertus, kolegoms išsako nuogąstavimus, kad yra skriaudžiama, persekiojama. Taip pat pastebėta, kad prokurorė D. K., siekdama sudaryti apie save palankią nuomonę, dėl savo pačios galimai padarytų klaidų ar pažeidimų yra linkusi kalnę primesti kitiems: ikiteisminio tyrimo pareigūnams, dideliame darbo krūviui ir pan.

4. Generalinės prokuratūros Personalo ir teisės skyriaus 2015-01-22 rašte Nr. 17.10-132 nurodyta, kad D. K. į tarnybą prokuratūroje buvo priimta 1999 m. liepos 14 d. Vilniaus miesto apylinkės prokuratūros Nusikaltimų asmeniui tyrimo skyriaus prokurorė; 2000 m. liepos 3 d. perkelta į Tardymo; 2001 m. balandžio 2 d. – į Nusikaltimų tyrimo; 2003 m. gegužės 2 d. – į 5-ojo (nusikalstamų veikų tyrimo) skyriaus prokuroro pareigas; 2004 m. vasario 2 d. perkelta į Trečiąjį (nusikalstamų veikų tyrimo) skyrių. Nuo 2012-05-04 tarnybos santykiai tęsiasi einant Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus miesto apylinkės prokuratūros, nuo 2012-09-11 – Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros prokuroro (darbo vieta Vilniuje) pareigas.

Per tarnybos prokuratūroje laikotarpį prokurorė skatinta 2 kartus: 2005 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. P-414 už pavyzdinę tarnybinių pareigų atlikimą jai skirta vienkartinė pinigine išmoka; 2013 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. P-431 už pavyzdinę tarnybinių pareigų atlikimą suteiktas aukštesnis – vyresniojo justicijos patarėjo kvalifikacinis rangas. Galiojančių tarnybinių nuobaudų neturi. 2012 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. P-117 už tarnybinį pažeidimą skirta tarnybinė nuobauda – papeikimas.

Komisija, vertindama prokurorės D. K. veiksmus, negavo jokių kitų duomenų apie faktines įvykio aplinkybes, susijusias su D. K. iš Z. T. gauta paskola, išskyrus tai, kas nurodyta Z. T. skunde. Prokurorės 2015-01-23 paaiškinime šios aplinkybės iš esmės neaprašytos. Paaiškinime prokurorė D. K. neneigia, kad yra skolinga Z. T., tačiau skolos negražinimą sieja su neva netinkamu Vilniaus apygardos prokuratūros darbu, savo kaltės susiklosčiusioje situacijoje neįžvelgia.

Komisija, siekdama užtikrinti prokurorės D. K. teises ir gauti išsamesnį paaiškinimą, keletą kartų (2015-01-15 raštas Nr. 17.2-578; 2015-02-19 raštas Nr. 17.2-2088) kvietė ją atvykti į posėdį, tačiau dalyvauti posėdyje prokurorė atsisakė. 2015-01-23 paaiškinime (reg. Nr. 2.S-(2084)-4620) ji nurodė: *Komisijos posėdžiuose nedalyvausiu, nes jokio tarnybinio pažeidimo nepadariau. Analogišką pranešimą D. K. atsiuntė Komisijai ir 2015-02-20.*

Posėdžio metu (11 val. 7 min.) Komisijos pirmininkei telefonu susisiekus su pareiškėju Z. T., šis paaiškino, kad skola jam iki šiol negražinta, kad paskutinį kartą D. K. skambinęs š. m. kovo 1 d., tačiau ji neatsiliepė.

Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodyta, kad prokuroras tarnybos ir ne tarnybos metu privalo laikytis Prokurorų etikos kodekso principų ir normų. Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekse, patvirtintame Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. I-68 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymo Nr. I-15 redakcija) (toliau – Prokurorų etikos kodeksas), įtvirtintas atsakomybės principas nustato, kad prokuroras privalo tarnybos ir ne tarnybos metu vengti žodžiais arba savo elgesiu paniekinti ar žeminti prokuroro, kaip valstybės pareigūno, ir prokuratūros, kaip valstybės institucijos, vardą (5.9.1 p.).

Nurodyta teisės norma reiškia, kad prokuroras savo elgesiu negali sudaryti įspūdžio ar leisti kitiems asmenims susidaryti įspūdį, kad tam tikras moralei ar įstatymui priešingas elgesys yra leistinas atitinkamas pareigas užimantiems asmenims. Nepriekaištinga prokuroro reputacija

reikalauja, kad prokuroras elgtųsi itin padoriai, skaidriai, pavyzdžiai ne tik darbe, bet ir sprendžiant su atliekamomis pareigomis nesusijusius klausimus.

Komisija, konstatuodama, kad paskolos gražinimas turėtų būti sprendžiamas civilinio proceso tvarka, atkreipia dėmesį į prokurorės D. K. bendravimo su paskolos davėju faktines aplinkybes, jos elgesį ir poziciją šio bendravimo metu. Iš gautų duomenų matyti, kad paskolos gražinimo terminas suėjo dar 2013-12-30. Komisija neturi pagrindo netikėti pareiškėjo tvirtinimu, kad jis ne vieną kartą kreipėsi į prokurorę D. K. dėl paskolintų pinigų gražinimo ir kad ji tuo klausimu su juo bendravo nepagarbiai, o nuo 2014 m. rugsėjo mėn. iš viso vengia bendrauti, neatsako į skambučius telefonu, neperskambina, neatsakė į el. paštu atsiųstą pranešimą. Toks prokurorės elgesys pripažintinas neetišku. Komisija tiki pareiškėjo tvirtinimu, kad ši situacija sukėlė jam ne tik finansinius sunkumus, bet ir dvasinius išgyvenimus, kad tai turėjo poveikį jo sveikatai.

Komisija, įvertinusi tai, kad paskolos davėjui yra žinoma, kad D. K. yra prokurorė, t. y. pareigūnė, kurios priedermė taikyti įstatymus, saugoti, ginti ar atkurti pažeistas piliečių teises, turi pagrindą konstatuoti, kad toks prokurorės D. K. elgesys ne tik pažeidžia Z. T. teisėtus lūkesčius, bet ir menkina visuomenės pasitikėjimą prokuratūros sistema bei prokurorais, paniekina ir žemina prokuroro, kaip valstybės pareigūno, ir prokuratūros, kaip valstybės institucijos, vardą. Dėl to, Komisijos vertinimu, prokurorė D. K. pažeidė Prokurorų etikos kodekse įtvirtintą atsakomybės principą (5.9.1 p.).

Komisija, sprendama dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo, nutarė negalinti apsiriboti tik šio pažeidimo konstatavimu ir svarstymu. Komisijos nuomone, už Prokurorų etikos kodekso pažeidimą, susijusį su prokuroro vardo pažeminimu, prokurorei taikytina tarnybinė atsakomybė.

Komisija, įvertinusi prokurorės D. K. padaryto pažeidimo faktines aplinkybes (ilgą laiką vengia bendrauti su pareiškėju Z. T.), jos poziciją ir kaltės formą (netiesioginė tyčia – paskolos iš Z. T. gavimo ir negražinimo fakto neneigia, tačiau paskolos negražina pasiteisindama esą nekvalifikuotu Vilniaus apygardos prokuratūros darbu ikiteisminio tyrimo byloje Nr. 10-1-01102-11; dėl vengimo bendrauti su pareiškėju Z. T. paaiškinimo nepateikė), sukeltas pasekmes (Z. T. dėl susiklosčiusios situacijos patyrė neigiamus išgyvenimus, be to, prokurorės elgesys daro neigiamą įtaką prokuratūros, kaip institucijos, įvaizdžiui) ir jos asmenybę charakterizuojančius duomenis (iš esmės charakterizuojama teigiamai, galiojančių tarnybinių nuobaudų neturi), nutarė siūlyti skirti prokurorei D. K. švelniausią tarnybinę nuobaudą – pastabą.

Komisija, remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 41 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos prokurorų etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. I-16 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. I-85 redakcija), 43.2 punktu,

k o n s t a t u o j a,

kad Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros prokurorė D. K. pažeidė Prokurorų etikos kodekso 5.9.1 punkto reikalavimus, ir siūlo Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui taikyti jai tarnybinę atsakomybę – paskirti tarnybinę nuobaudą – pastabą.

Laikinais einanti

Komisijos pirmininkės pareigas

Olga Zabelina

Komisijos nariai:

Alvydas Benošius

Renalda Kučinskaitė

Ernestas Vainas

Milda Vainiutė

Gintautas Valickas